

МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНО-ЕНЕРГЕТИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА МЕТОДИКИ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

Дмитро БАБЕНКО

« 23 » _____ 06 _____ 2023 р

Гарант освітньої програми

Наталія СІРЕНКО

« 23 » _____ 06 _____ 2023 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Охорона праці в галузі»

Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Освітньо-професійна програма	Освітньо-професійна програма підготовки здобувачів вищої освіти «Фінанси, банківська справа та страхування» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Ступінь вищої освіти	Магістр
Семестр	3 семестр
Форма здобуття освіти	денна
Викладач	Курепін Вячеслав Миколайович, кандидат економічних наук, доцент кафедри методики професійного навчання, e-mail - kurepin@mnaeu.edu.ua

Розглянуто на засіданні кафедри методики професійного навчання

(протокол № 11 від «29» травня 2023 року).

Завідувач кафедри, доцент

Схвалено науково-методичною комісією інженерно-енергетичного факультету

(протокол № 12 від «12» червня 2023 року).

Голова науково-методичної комісії, доцент

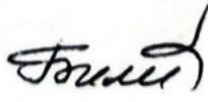
Розглянуто на засіданні вченої ради обліково-фінансового факультету

(протокол № 10 від «19» червня 2023 року).

Голова вченої ради, доцент

Каріне ГОРБУНОВА

Ілона БАЦУРОВСЬКА

Олександр БІЛЧЕНКО

Миколаїв
2023

1. Призначення навчальної дисципліни «Охорона праці в галузі».

Для забезпечення високого рівня якості освіти методика викладання повинна бути направлена не лише на дослідження теоретико-методичних аспектів, а і на готовність молодого фахівця до реалізації знань на практиці. Вагому роль у підготовці молодих фахівців відіграють заклади вищої освіти. Під час навчання молодий фахівець повинен отримати не лише знання, вміння й компетенції, а і практичний досвід. Підходи до навчання й отримання вищої освіти не повинні бути обмежені знаходженням здобувачів вищої освіти в аудиторії. Як відомо, найкраще вчиться людина, якщо її роль активна, коли може бути проявлена ініціатива у вирішенні поставленого завдання, коли розкриваються особистісні якості людини. Особливо актуальним є питання у контексті інтеграції вищої освіти до Європейського освітнього простору, її адаптації до високого рівня конкуренції із європейськими закладами вищої освіти, у тому числі у контексті формування кваліфікованих кадрів для ринку праці. З огляду на суттєвий вплив глобалізаційних трансформацій (соціальна глобалізація), у тому числі у освітньому просторі, експерти Всесвітнього економічного форуму у Давосі сформувавши ключові навички, якими повинні володіти молоді фахівці з метою успішного працевлаштування, адаптації до умов ринку праці й кар'єрного зростання: комплексне розв'язання проблем; критичне мислення; креативність; взаємодія з людьми; вміння керувати людьми; емоційний інтелект, вміння формувати власну точку зору та приймати рішення; орієнтація на клієнта; вміння вести переговори; гнучкість розуму.

Актуальність формування зазначених навичок пов'язана із тим, що сучасні роботодавці дедалі частіше шукають не просто виконавців, а людей, які готові мислити поза шаблонами. Працівник майбутнього повинен бачити «крізь час» й втілювати у життя ідеї, які до нього ніхто не пропонував. Технологічна грамотність й емоційний інтелект повинні бути доповнені розумінням емоції, намірами й мотивацією людей, вмінням скерувати їх у належне русло. В основу навичок увійшла когнітивна гнучкість або гнучкість розуму – вміння обмірковувати декілька речей одночасно. Саме тому підготовка молодого фахівця у закладах освіти повинна бути налаштована на навчання спілкуванню з людьми, вмінню керувати, розуміти й домовлятися, здатності приймати рішення, генерувати й сприймати креативні ідеї. Майбутнє – це період, коли головною цінністю стає мозок, емоції й розвиток. Сучасність вимагає від фахівця з вищою освітою вчитися і далі на робочому місці, темпи зміни життя в усіх напрямках набирають обертів, і для того щоб встигнути за ним, необхідно постійно адаптуватися.

Отже, якщо молодь має знання і компетенції, які формують її світогляд, власну думку, можливість реалізовувати та експериментувати на практиці, це дасть йому можливість у майбутньому легко змінювати себе залежно від умов середовища у якому він буде знаходитися. Для цього у молоді необхідно розвивати творчий потенціал, можливість мислити, обґрунтовувати поставлені завдання та вирішувати їх. Підвищення вимог до молодого фахівця обумовлена потребами ринку праці, особливо у галузях економіки, які потребують розробки й впровадження нових інноваційних рішень.

Навчальна дисципліна «Охорона праці в галузі» дозволяє розвивати логічне мислення та спонукає до саморозвитку з огляду на динамічність зміни процесів та явищ в усіх галузях та сферах формування відповідальності за особисту та колективну безпеку, усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях, у різних сферах професійної діяльності.

2. Мета навчальної дисципліни.

«Охорона праці в галузі».

Метою навчальної дисципліни є формування у майбутніх фахівців умінь та компетенцій для забезпечення ефективного управління охороною праці та поліпшення умов праці з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу та міжнародного досвіду, а також в усвідомленні нерозривної єдності успішної професійної діяльності з обов'язковим дотриманням усіх вимог безпеки праці у конкретній галузі. Предметом навчальної дисципліни є аналіз негативного впливу різного роду небезпек на життя та здоров'я людини, а також методів, засобів і заходів захисту від них.

Об'єктом навчальної дисципліни є умови та особливості праці фахівців в галузі; вплив шкідливих та небезпечних виробничих чинників на здоров'я людей; заходи та засоби, що визначають нешкідливі та безпечні умови праці при експлуатації інженерного обладнання. Об'єктами аналізу можуть бути фактичний стан умов і характер праці на робочих місцях, одержання й узагальнення достовірної інформації, необхідної для встановлення пріоритетності в розробці та проведенні заходів, спрямованих на поліпшення і оздоровлення умов праці на виробництві тощо. Ціль і завдання курсу - набуття здобувачами вищої освіти компетентностей ефективно вирішувати завдання професійної діяльності забезпечення гарантії збереження здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах конкретних галузей господарювання через ефективне управління охороною праці та формування відповідальності у посадових осіб і фахівців за колективну та власну безпеку.

Вивчення курсу «Охорона праці в галузі» проводиться на заключному етапі підготовки здобувача вищої освіти і спирається на знання ряду дисциплін: банківський менеджмент, фінансова безпека, цифрова безпека та комунікації в on-line, моделювання та прогнозування процесів у фінансах, банківській справі та страхуванні, охорона праці в галузі.

3. Компетентності.

«Охорона праці в галузі».

Компетентності здобувачів обумовлені освітньою програмою «Фінанси, банківська справа та страхування» й передбачають отримання відповідних результатів навчання, використання методів й форм оцінювання. Програмні компетентності включають інтегральні компетентності, загальні компетентності, фахові компетентності. Програмні компетентності передбачають отримання здатності розв'язувати складні завдання і проблеми у сфері професійної діяльності з безпеки на виробництві, а також у процесі дослідження та здійснення інновацій, що характеризується невизначеністю умов і вимог ринкового середовища. Загальні компетенції передбачають здатності до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Здобувачі вищої освіти повинні проводити аналіз діяльності суб'єкту ринку (теоретичні знання, методичні засади, практичну навичку) з метою прийняття управлінських рішень.

Таблиця № 1. Компетентності здобувачів вищої освіти

Компетентності	Змістовність
Інтегральні	ІК. Здатність розв'язувати складні завдання і проблеми у професійній діяльності або у процесі навчання у сфері фінансів, банківської справи та страхування, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.
Загальні	ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

	ЗК3. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
	ЗК4. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
	ЗК6. Навички міжособистісної взаємодії.
	ЗК9. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
Фахові	ФК6. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при розв'язанні складних завдань і проблем у сфері фінансів, банківської справи та страхування.
	ФК10. Здатність розробляти та впроваджувати заходи для збереження здоров'я та працездатності працівників у конкретних виробничих умовах господарювання, застосовувати поглиблені знання щодо методів та технологій прогнозування надзвичайних ситуацій.

4. Програмні результати. «Охорона праці в галузі».

Основні завдання вивчення навчальної дисципліни полягають: набутті здобувачами знань, умінь і здатностей (компетенцій) ефективно вирішувати завдання професійної діяльності з забезпеченням гарантій збереження здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах конкретних галузей господарювання через ефективне управління охороною праці та формування відповідальності у посадових осіб і фахівців за колективну та власну безпеку. Здобувачі вищої освіти повинні навчитися: ефективно застосовувати сучасні методи дослідження і аналізу ризиків, загроз і небезпек на робочих місцях та виробничих об'єктах, здатність поставити завдання та організувати наукові дослідження з визначення професійних, виробничих ризиків, загроз на робочих місцях; умінні обґрунтувати і розробити безпечні технології (в галузі діяльності), розробки та проведення заходів щодо усунення причин нещасних випадків, з ліквідації наслідків аварій на виробництві; умінні проведення досліджень, вибору безпечних режимів, параметрів, виробничих процесів, впровадження організаційних і технічних заходів з метою поліпшення безпеки праці та профілактики виробничого травматизму та професійної захворюваності; здатності та готовності до врахування положень законодавчих та нормативно-правових актів з охорони праці при виконанні виробничих та управлінських функцій, організації діяльності виробничого колективу з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці, управління діями щодо запобігання виникненню нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві.

Таблиця № 2. Програмні результати навчання здобувачів вищої освіти

Заплановані результати навчальної дисципліни	Змістовність
	ПРН7. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.
	ПРН13. Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів.
	ПРН14. Контролювати виконання вимог охорони праці в організації, забезпечувати скоординовані дії щодо запобігання надзвичайним ситуаціям на об'єкті господарювання відповідно до своїх професійних обов'язків.

5. Опис.**«Охорона праці в галузі»**

Кількість кредитів ECTS – 3,0

Кількість змістових модулів – 4

Загальна кількість годин – 90 год.

Рік вивчення - 2

Семестр – 3

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Ступень вищої освіти – магістр

Кафедра методики професійного навчання

Форма підсумкового контролю – екзамен.

Ключові слова: охорона праці, працездатність, колективна безпека, безпека, робоче місце, нещасні випадки, професійні захворювання, виробництво, умови праці.

Keywords: labor protection, working capacity, collective safety, security, workplace, accidents, occupational diseases, production, working conditions.

Календарний план з навчальної дисципліни**Таблиця № 3. Теми, розподіл навчального часу, терміни виконання завдань**

Змістові модулі курсу			Теми	Розподіл навчального часу			Термін виконання, тиждень	Терміни контрольного заходу
Найменування	Обсяг, кредити	Сума балів		Лекції	Практ	Самост		
Змістовий модуль № 1. Нормативно-правові акти охорони праці	0,25	6,0	Тема № 1. Соціальний діалог та партнерство з питань охорони праці в Україні.	2	0	6	1 тиждень	Поточний контроль по завершенню теми*
	0,25	6,0	Тема № 2. Правове регулювання організації охорони праці в Україні.	2	0	6	2 тиждень	Поточний контроль по завершенню теми*
Змістовий модуль № 2. Управління охороною праці на підприємствах АПК.	0,35	6,0	Тема № 3. Алгоритм запровадження системи управління охороною праці та ризиками на підприємстві.	2	2	6	3-4 тиждень	Поточний контроль по звершенню теми*
	0,25	6,0	Тема № 4. Реформування системи управління охороною праці в Україні.	2	0	6	5 тиждень	Поточний контроль по звершенню теми*
Змістовий модуль № 3. Охорона праці в агропромисловому комплексі.	0,25	6,0	Тема № 5. Організація охорони праці в аграрному секторі економіки.	2	0	6	6 тиждень	Поточний контроль по звершенню теми*
	0,35	6,0	Тема № 6. Актуальні питання охорони праці в сільськогосподарському виробництві.	2	2	6	7-8 тиждень	Поточний контроль по звершенню теми*
	0,35	6,0	Тема № 7. Соціальний захист громадян у зв'язку з нещасними випадками на виробництві.	2	2	6	9-10 тиждень	Поточний контроль по звершенню теми*

Змістовий модуль № 4. Пожежна безпека галузевих об'єктів.	0,25	6,0	Тема № 8. Основні заходи пожежної профілактики на об'єктах господарювання.	2	0	6	11 тиждень	Поточний контроль по звершенню теми*
	0,35	6,0	Тема № 9. Загальні вимоги пожежної безпеки на об'єктах господарювання.	2	2	6	12-13 Тиждень	Поточний контроль по звершенню теми*
	0,35	6,0	Тема № 10. Дії при виникненні пожежі, використання первинних засобів пожежогашіння на об'єктах господарювання.	2	2	6	14-15 тиждень	Залік період заліково-екзаменаційної сесії
Всього	3,0	90	-	20	10	60	-	-

Примітка: виконання здобувачем індивідуальних завдань за темою дослідження

6. Порядок та критерії оцінювання. «Охорона праці в галузі».

Вивчення навчальної дисципліни включає: лекційні заняття, практичні заняття, консультації з навчальної дисципліни, самостійну роботу здобувача.

Самостійна робота здобувача включає: опанування навчального матеріалу, проведення наукових досліджень, підготовку наукових публікацій, матеріалів до щорічного круглого столу та міжнародних та всеукраїнських наукових конференцій з актуальних питань безпеки життєдіяльності людини в сучасних умовах, виконання індивідуальних завдань.

Таблиця № 4. Оцінка за змістові модулі, теми за видами виконання завдань

№	Змістові модулі	Кількість заходів	Оцінка в балах		Сума балів	
			min	max	min	max
Змістовий модуль № 1.						
1.	Аудиторна робота					
	Виконання тестових завдань по темах лекційного курсу.	2	2,0	3,0	4,0	6,0
	Захист індивідуальних завдань самостійної підготовки за завданням викладача по темах лекційного курсу.	2	1,0	2,0	2,0	4,0
2.	Самостійна і індивідуальна робота, публікації, виступи на конференціях, тематичних «круглих столах», підготовка наукових доповідей, студентських наукових робіт.	2	0,6	1,0	1,2	2,0
	Разом по першому змістовому модулю				7,2	12,0
Змістовий модуль № 2.						
1.	Аудиторна робота					
	Виконання тестових завдань по темах лекційного курсу.	2	2,0	3,0	4,0	6,0
	Захист індивідуальних завдань самостійної підготовки за завданням викладача по темах лекційного курсу.	2	1,0	2,0	2,0	4,0
2.	Самостійна і індивідуальна робота, публікації, виступи на конференціях, тематичних «круглих столах», підготовка наукових доповідей, студентських наукових робіт.	2	0,6	1,0	1,2	2,0
	Разом по другому змістовому модулю				7,2	12,0
Змістовий модуль № 3.						
1.	Аудиторна робота					
	Виконання тестових завдань по темах лекційного курсу.	3	2,0	3,0	6,0	9,0
	Захист індивідуальних завдань самостійної підготовки за завданням викладача по темах лекційного курсу.	3	1,0	2,0	3,0	6,0
2.	Самостійна і індивідуальна робота, публікації, виступи на конференціях, тематичних «круглих столах», підготовка наукових доповідей, студентських наукових робіт.	3	0,6	1,0	1,8	3,0
	Разом по третьому змістовому модулю				10,8	18,0
Змістовий модуль № 4.						
1.	Аудиторна робота					
	Виконання тестових завдань по темах лекційного курсу.	3	2,0	3,0	6,0	9,0
	Захист індивідуальних завдань самостійної підготовки за завданням викладача по темах лекційного курсу.	3	1,0	2,0	3,0	6,0

2.	Самостійна і індивідуальна робота, публікації, виступи на конференціях, тематичних «круглих столах», підготовка наукових доповідей, студентських наукових робіт.	3	0,6	1,0	1,8	3,0
Разом по четвертому змістовому модулю					10,8	18,0
Разом по чотирьох змістових модулів					36,0	60,0
Екзамен					24,0	40,0
Разом					60,0	100,0

Здобувачі, що набрали менше 36 балів до екзамену з навчальної дисципліни не допускаються. До складання екзамену такі здобувачі можуть бути допущені тільки після того, як наберуть необхідну кількість балів і виконають усі передбачені програмою завдання.

Питання до екзамену з навчальної дисципліни:

1. Соціальне партнерство як принцип законодавчого та нормативно-правового забезпечення охорони праці. Соціальний діалог в Європейському Союзі.
2. Визначення та основні принципи соціальної відповідальності, охорона праці як невід'ємна складова соціальної відповідальності.
3. Міжнародні норми соціальної відповідальності. Стандарт SA 8000 «Соціальна відповідальність», основні визначення.
4. Міжнародний стандарт ISO 26000 «Настанова по соціальній відповідальності». Вимоги до забезпечення охорони праці в структурі соціальної відповідальності.
5. Законодавча основа Євросоюзу з питань охорони праці, охорона праці - частина соціальної політики Європейського Союзу.
6. Директиви Європейського Союзу з охорони праці. Рамкова директива 89/391/ЄС «Про введення заходів, що сприяють поліпшенню безпеки та гігієни праці працівників».
7. Трудові норми Міжнародної організації праці. Конвенції та Рекомендації МОП.
8. Основні Конвенції МОП в галузі охорони праці. Міжнародне співробітництво в галузі охорони праці.
9. Основні напрямки співробітництва з питань охорони праці з Організацією об'єднаних націй.
10. Всесвітня організація охорони здоров'я. Міжнародна агенція з атомної енергії. Міжнародна організація праці. Європейський Союз.
11. Законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі. Основні положення.
12. Галузеві програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища в АПК.
13. Положення про організацію системи управління охороною праці в галузі.
14. Вимоги безпеки під час експлуатації основного технологічного обладнання на підприємствах АПК.
15. Вимоги безпеки до розміщення обладнання та утримання робочих місць на підприємствах АПК.
16. Санітарний контроль за станом повітря робочої зони підприємства АПК. Вимоги до засобів індивідуального захисту.
17. Електробезпека на робочому місці підприємства АПК, особливості заходів електробезпеки на підприємствах галузі.
18. Вимоги безпеки до виробничих і допоміжних приміщень на підприємствах АПК.
19. Вимоги безпеки до утримання території підприємств АПК.
20. Особливості охорони праці при ремонтних роботах на підприємствах АПК.
21. Вимоги безпеки праці під час експлуатації систем опалення, вентиляції і кондиціонування повітря.
22. Санітарно-гігієнічні вимоги до умов праці в галузі. Шкідливі хімічні речовини,

біологічні чинники, виробничий пил.

23. Вібрація, шум, інфразвук, ультразвук. Виробничі випромінювання.

24. Мікроклімат робочої зони на підприємствах АПК.

25. Важкість праці: динамічні, статичні навантаження. Напруженість праці. Увага, напруженість аналізаторних функцій, емоційна та інтелектуальна напруженість, монотонність праці.

26. Аналіз професійного та виробничого ризиків. Мета і методи аналізу.

27. Використання статистичної звітності і актів розслідування нещасних випадків і професійних захворювань в аналітичній роботі по професійним та виробничим ризикам на підприємствах АПК.

28. Організаційні заходи щодо забезпечення пожежної безпеки на підприємствах АПК.

29. Діяльність та обов'язки посадових осіб, працівників підприємств та підприємців щодо забезпечення пожежної безпеки на підприємствах АПК.

30. Протипожежний режим на підприємствах АПК.

31. Загальнооб'єктова інструкція про заходи пожежної безпеки та інструкції для всіх вибухо-пожежонебезпечних та пожежонебезпечних приміщень на підприємствах АПК.

32. План (схеми) евакуації людей на випадок пожежі на підприємствах АПК.

33. Загальні вимоги пожежної безпеки до утримання територій на підприємствах АПК.

34. Загальні вимоги пожежної безпеки до утримання будівель, приміщень, споруд на підприємствах АПК.

35. Утримання евакуаційних шляхів і виходів на підприємствах АПК. Забезпечення безпечної евакуації персоналу.

36. Протипожежні перешкоди. Пожежна безпека технологічного устаткування, електрообладнання, систем опалення, вентиляції на підприємствах АПК.

37. Державний пожежний нагляд. Пожежна профілактика при експлуатації об'єктів, будинків, споруд, технологічного обладнання сільськогосподарських підприємств.

38. Установки пожежної сигналізації та пожежогасіння, системи проти димного захисту, оповіщення людей про пожежу і керування евакуацією, засоби зв'язку, системи оповіщення про пожежу.

39. Протипожежне водопостачання об'єктів господарювання АПК: зовнішнє протипожежне водопостачання, внутрішній протипожежний водогін, насосні станції.

40. Первинні засоби пожежогасіння об'єктів господарювання АПК: пожежні щити, вогнегасники: норми належності, місцезнаходження первинних засобів пожежогасіння.

41. Порядок приведення в дію технічних засобів протипожежного захисту: вогнегасників, пожежних кранів. Безпека при використанні протипожежного інвентаря пожежних щитів.

42. Органи державного нагляду за охороною праці на підприємствах АПК. Основні принципи державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності.

43. Держпраці. Права і відповідальність посадових осіб Держпраці. Перелік питань для здійснення планових заходів державного нагляду у сфері промислової безпеки та охорони праці.

44. Проведення державного нагляду за охороною праці. Види та основні параметри проведення наглядових заходів.

45. Громадський контроль за станом охорони праці на підприємствах АПК: професійні союзи, уповноваженні особи підприємств.

46. Відомчий та регіональний контроль за станом охорони праці на підприємствах АПК: галузеві системи управління охороною праці.

47. Мета та принципи функціонування системи управління охороною праці на підприємствах АПК. Організаційна та функціональна структури системи управління

охороною праці.

48. Регіональні системи управління охороною праці, мета, принципи та основні функції.

49. Служби охорони праці місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування.

50. Організація охорони праці на підприємствах АПК. Загальна схема організації охорони праці.

51. Адміністративно-громадський контроль на підприємствах АПК.

52. Основні вимоги до побудови і функціонування системи управління охороною праці на підприємстві АПК.

53. Положення про систему управління охороною праці на підприємствах АПК, структура та зміст його розділів.

54. Функціональні обов'язки керівника, посадових осіб і фахівців підприємства АПК з питань охорони праці.

55. Планування заходів з охорони праці: види планування та контролю стану охорони праці на підприємстві АПК.

56. Виявлення, оцінка та зменшення ризиків небезпечних подій. Облік і аналіз показників охорони праці на підприємстві АПК.

57. Плани локалізації і ліквідації аварійних ситуацій й аварій. Мета та основні параметри планів. Аналітична та оперативна частини Плану.

58. Мета та завдання розслідування нещасних випадків. Загальні положення та визначення. Обов'язки роботодавця щодо розслідування нещасних випадків.

59. Розслідування та облік нещасних випадків на підприємстві АПК: порядок розслідування, обов'язки посадових осіб, потерпілого, призначення комісії та її дії по розслідуванню.

60. Спеціальне розслідування нещасних випадків на підприємстві АПК: порядок розслідування, обов'язки посадових осіб, потерпілого, призначення комісії та її дії по розслідуванню, облік нещасних випадків спеціального розслідування.

61. Розслідування та облік хронічних професійних захворювань і отруень на підприємстві АПК: порядок розслідування, обов'язки посадових осіб, потерпілого, призначення комісії та її дії по розслідуванню.

62. Розслідування та облік аварій на підприємстві АПК: порядок розслідування, обов'язки посадових осіб, потерпілого, призначення комісії та її дії по розслідуванню.

63. Розслідування інцидентів та невідповідностей. Особливості розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру на підприємстві АПК.

64. Методи дослідження виробничого травматизму. Основні технічні та організаційні заходи щодо профілактики травматизму та професійної захворюваності в галузі.

65. Соціальне страхування від нещасного випадку та професійного захворювання на підприємствах АПК: суб'єкти та об'єкти страхування. Види страхування.

66. Страховий ризик і страховий випадок. Фонд соціального страхування від нещасних випадків. Фінансування страхових виплат, соціальних послуг та профілактичних заходів.

67. Джерела фінансування Фонду. Права та обов'язки застрахованої особи. Права та обов'язки роботодавця як страхувальника.

7. Політика курсу.

«Охорона праці в галузі».

Проблема створення безпечних і нешкідливих умов праці була і залишається однією з головних, тому що від її вирішення залежить не тільки успішна робота конкретного підприємства чи галузі, але і збереження здоров'я та підтримка працездатності

працівників на протязі трудового життя. Дія негативних факторів виробничого середовища може призвести до виробничої травми, професійного чи виробничо обумовленого захворювання. Виробничий травматизм і захворювання спричиняють величезні, непоправні суспільні втрати, негативно впливають на економіку країн, рівень життя народів.

Перехід суспільства до широкого використання ринкових відносин, виникнення різноманітних форм власності потребують розроблення нових підходів до побудови сучасної моделі управління охороною та безпекою праці на національному, регіональному й виробничому рівнях. У суспільстві із соціально орієнтованою економікою охорона праці має бути одним з найважливіших завдань соціально-економічної політики як держави, так і кожного підприємства та організації.

У сучасній науці особливо підкреслюється багатоаспектність феномена охорони праці, який сприймається водночас як соціальне та економічне явище, яке важливе для забезпечення гармонійного розвитку кожного працівника, процвітання суспільства і держави. Проте нинішній рівень науково-технічного прогресу та соціально-економічні орієнтири розвитку сучасного суспільства не спроможні створити сприятливі умови для забезпечення добробуту людини, збереження її здоров'я. Особливо гостро ця проблема постає на підприємствах аграрного профілю, де зберігається переважно застаріла матеріально-технічна база виробництва при незадовільних обсягах фінансування заходів з охорони праці. Все це призводить до високого рівня травматизму і, як наслідок, до збільшення видатків підприємства та держави на виплати й компенсації потерпілим. Тому вкрай необхідним є вдосконалення системи охорони праці як важливого фактора підвищення ефективності виробництва на підставі детального дослідження економічних та соціальних її аспектів.

Актуальність тематики, що висвітлюється у навчальному курсі, обумовлює важливу роль охорони праці, як суспільного чинника, оскільки, якими б вагомими не були трудові здобутки, вони не можуть компенсувати людині втраченого здоров'я, а тим більше життя - те і інше дається лише один раз. Необхідно пам'ятати, що через нещасні випадки та аварії гинуть на виробництві не просто робітники та службовці, на підготовку яких держава витратила значні кошти, а перш за все люди - годувальники сімей, батьки та матері дітей. Розуміння процесів та явищ здобувач опанує під час лекційних й практичних занять, консультацій з навчальної дисципліни.

Самостійна робота є одним з найважливіших компонентів освітнього процесу, що передбачає інтеграцію різних видів індивідуальної та колективної навчальної діяльності, яка здійснюється як під час аудиторних, поза аудиторних занять, без участі викладача, так і під його безпосереднім керівництвом за тематикою навчального курсу. Пізнавальна діяльність здобувачів у процесі виконання самостійної роботи характеризується високим рівнем самостійності та сприяє залученню здобувачів до творчої активності. Основною метою проведення поглиблених досліджень є формування практичних навичок, вміння аналізувати процеси та явища, обґрунтовувати можливі рішення, робити висновки та узагальнювати практичні напрями нейтралізації загроз на різних рівнях (від глобального до локального). Самостійна робота передбачає поетапне засвоєння нового матеріалу, повторення та закріплення, його застосування на практиці. Ефективність самостійної роботи залежить від її організації, змісту, взаємозв'язку та характеру завдань.

«Охорона праці в галузі» – нормативна дисципліна, яка вивчається з метою формування у майбутніх спеціалістів необхідного в їхній подальшій професійній діяльності рівня знань та умінь з правових і організаційних питань охорони праці, з питань гігієни праці, виробничої санітарії, техногенної та пожежної безпеки, а також активної позиції щодо

практичної реалізації принципу пріоритетності охорони здоров'я та життя працівників по відношенню до результатів виробничої діяльності. При вивченні дисципліни використовуються можливості виконання тестових завдань, індивідуальних завдань самопідготовки, творчих робіт, підготовки наукових публікацій, формування доповідей, участі у міжнародних та державних наукових конференціях, щорічних круглих столів з питань актуальних проблем безпеки життєдіяльності людини в сучасному суспільстві.

Здобувач повинен працювати системно, використовувати аналітичні здібності, вміти працювати з великим масивом інформації, перевіряти достовірність вхідної інформації, проводити дослідження, узагальнювати результати, доводити дієвість власних висновків, обґрунтовувати практичну значимість й можливості використання у практичній діяльності на різних рівнях управління з метою нейтралізації загроз різного характеру та гарантування безпеки життєдіяльності людини в сучасному суспільстві.

У разі запровадження наказом ректора університету **змішаної форми навчання**, вона відповідно до Положення про змішану форму навчання у Миколаївському національному аграрному університеті реалізується у синхронному режимі (оцінювання поточних результатів навчання може відбуватися у асинхронному режимі) і здійснюється у формах: самостійна робота, навчальні заняття, практична підготовка, контрольні заходи. Основними видами навчальних занять за змішаною формою навчання є: лекція, семінар, практичні заняття, лабораторні заняття, консультації та інші. Отримання навчальних матеріалів, спілкування між здобувачем та викладачем під час змішаної форми забезпечується передачею відео-, аудіографічної та текстової інформації у синхронному режимі. Під час змішаної форми використовується:

- система MOODLE (<https://moodle.mnau.edu.ua/course/view.php?id=3906> – лекційний матеріал, практичні завдання, напрями наукової та творчої роботи, завдання на самостійне опрацювання);
- платформа онлайн-занять ZOOM – для проведення лекційних та практичних занять, консультацій тощо;
- електронний репозитарій МНАУ – для використання інформаційних матеріалів (<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/>);
- спілкування через електронну пошту (kurepin@mnau.edu.ua) та телефонний зв'язок.

8. Інформаційні джерела. **«Охорона праці в галузі».**

1. Охорона праці в галузі : навчальний посібник / В. М. Курепін, Д. Д. Марченко, Д. В. Курепін. Миколаїв : МНАУ, 2023. 586 с.
2. Курепін В. М. Основи охорони праці : навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти аграрної галузі. Миколаїв : МНАУ, 2022. 347 с.
3. Охорона праці в галузі та цивільний захист [Електронний ресурс] : навчальний посібник / В. М. Курепін, К. М. Горбунова, В. М. Курепін [та ін.]. Миколаїв : МНАУ, 2020. 266 с.
4. Курепін В. М. Економічна політика держави під час воєнного стану: лібералізація трудових відносин // Особливості розвитку цифрової економіки в умовах інформаційно - технологічних викликів : матеріали I Всеукраїнської науково - практичної конференції, 20 жовтня 2022 р. / за ред. Ю.О. Шульжик, Л.Г. Квасній, І.Л. Татомир. Дрогобич: ПП ПОСВІТ, 2022. С. 105-108.
5. Курепін В. М., Лотарева Д. В. Забезпечення техногенної безпеки на підприємствах України // Інформаційно-психологічна та техногенна безпека: історичні аспекти,

- особливості захисту суспільства та особистості : тези доповідей за результатами тематичного «круглого столу», м. Миколаїв, 9 грудня 2022 р. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 26-29.
6. Курепін В. М. Особливості побудови систем та механізмів управління кадровою безпекою на аграрних підприємствах. *Modern Economics*. 2022. № 32(2022). С. 54-61.
7. Курепін В. М. Система організації безпеки та гігієни праці в Україні // Сучасні підходи до охорони праці в закладах професійної освіти : матеріали Усеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, Біла Церква, 26 жовтня 2022 р. Біла Церква : БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН УКРАЇНИ, 2022. С. 74-78.
8. Іваненко В.С., Курепін В. М. Місцеві органи влади в умовах воєнного стану: повноваження та співпраця військових адміністрацій з органами місцевого самоврядування // Правові засади організації та здійснення публічної влади : V Міжнародної науково-практичної конференції, м. Хмельницький, 17 червня 2022 р. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2022. С. 148-150.
9. Курепін В. М. Планування та фінансування заходів з охорони праці на підприємстві // Обліково-аналітичне і фінансове забезпечення діяльності суб'єктів господарювання: національні, глобалізаційні, євроінтеграційні аспекти : матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 16-17 листопада 2022 р., Миколаїв. Миколаїв : МНАУ, 2022. – С. 45 – 49.
10. Курепін В. М. Кадровий потенціал підприємства як фактор економічної безпеки та антикризової діяльності підприємств аграрного профілю // Стратегічні пріоритети розвитку підприємництва, торгівлі та біржової діяльності : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 13-14 травня 2021 року Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2021. С. 58-63.
11. Охорона праці в галузі : змістовний модуль 1 «Нормативно-правові акти охорони праці». Тема 1 «Соціальний діалог та партнерство з питань охорони праці в Україні» : конспект лекції / уклад. В. М. Курепін. Миколаїв : МНАУ, 2021. 29 с.
12. Охорона праці в галузі : змістовний модуль № 1. Нормативно-правові акти охорони праці. Тема 2. Правове регулювання організації охорони праці в Україні : конспект лекції / уклад. В. М. Курепін. Миколаїв : МНАУ, 2021. 21 с.
13. Курепін В. М. Особливості системи управління охороною праці в аграрних підприємствах: економічні аспекти розвитку. *Modern Economics*. 2021. № 29(2021). С. 107-114.
14. Меркулова Ж. Ю., Курепін В. М. Соціальний супровід та реалізація прав людей з інвалідністю щодо питань безпеки на виробництві // Актуальні проблеми безпеки життєдіяльності людини в сучасному суспільстві: матеріали Всеукраїнської науково-теоретичної інтернет-конференції, м. Миколаїв, 24 листопада 2021 р. Миколаїв : МНАУ, 2021. С. 219-222.
15. Курепін В.М. Особливості трудових відносин під час пандемії COVID-19 // Актуальні проблеми трудових відносин під час воєнного стану : тези доповідей здобувачів вищої освіти інженерно-енергетичного факультету та інших учасників освітнього процесу за результатами тематичного «круглого столу» на інженерно-енергетичному факультеті, м. Миколаїв, 27 квітня 2022 року. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 24-29.
16. Курепін В.М. Використання ризик орієнтованого підходу у системі управління охороною праці на підприємстві // Економіко – правові дискусії : матеріали III Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції студентів, аспірантів та науковців, м. Кропивницький, 30 квітня 2022 р. – Кропивницький : ЛА НАУ, 2022. – С.

135 – 138.

17. Курепін В.М., Блащук В. В. Вдосконалення правового регулювання трудових відносин в Україні: суспільні та приватні інтереси // Економіко – правові дискусії : матеріали III Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції студентів, аспірантів та науковців, м. Кропивницький, 30 квітня 2022 р. – Кропивницький : ЛА НАУ, 2022. – С. 336 – 339.

18. Курепін В. М. Готовність до надзвичайних ситуацій та умов воєнного стану // Вирішення сучасних проблем технологій та техніки в сільськогосподарському виробництві : зб. матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції № 18, м. Ніжин, 24-25 листопада 2022 р. Ніжин, 2022. С. 93-96.

19. Курепін В. М. Механізми стимулювання та мотиваційні пріоритети діяльності підприємств під час воєнного стану // Організаційно-економічні та соціальні складові розвитку підприємництва : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 165-річчю заснування університету та 70-річчю створення економічного факультету, м. Львів, 25 травня 2022 р. – Львів : Львівський національний університет природокористування, 2022. – С. 355 – 358.

20. Курепін В. М. Прискорення роботи та підвищення прибутку за допомогою автоматизації управління // Сучасні підходи до вирощування, переробки і зберігання плодоовочевої продукції : збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції, 15-16 березня 2023 р., м. Миколаїв. Миколаїв : МНАУ, 2023. С. 78-79.

21. Охорона праці в галузі. Змістовий модуль № 2. «Управління охороною праці на підприємствах АПК». Тема № 3. «Алгоритм запровадження системи управління охороною праці та ризиками на підприємстві» : конспект лекції / уклад. В. М. Курепін. – Миколаїв : МНАУ, 2023. – 33 с.

22. Охорона праці в галузі. Змістовий модуль № 2. «Нормативно-правові акти охорони праці». Тема № 4. «Реформування системи управління охороною праці в Україні» : конспект лекції / уклад. В. М. Курепін. – Миколаїв : МНАУ, 2023. – 36 с.

23. Курепін В.М. Система забезпечення безпеки праці та мінімізації випадків травматизму на малих аграрних підприємствах // Актуальні проблеми та перспективи розвитку охорони праці, безпеки життєдіяльності та цивільного захисту : матеріали V Всеукр. наук.-практ. конф., 4-5 травня 2023 року, м. Одеса. Одеса : ОДАБА, 2023. С. 141-145.

24. Курепін В. М. Оцінка ризиків: критерії оцінки та їх вплив на профілактику виробничих ризиків // Охорона праці: освіта і практика. Проблеми та перспективи розвитку охорони праці : зб. наук. праць III Всеукраїнської науково-практичної конференції викладачів та фахівців-практиків та XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції курсантів, студентів, аспірантів та ад'юнктів. 11 травня 2023 р. Львів : ЛДУ БЖД, 2023. С. 56-58.

25. Піндера М.В., Курепін В.М. Фактори зниження нещасних випадків та травматизму на підприємствах аграрного профілю // Охорона праці: освіта і практика. Проблеми та перспективи розвитку охорони праці : зб. наук. праць III Всеукраїнської науково-практичної конференції викладачів та фахівців-практиків та XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції курсантів, студентів, аспірантів та ад'юнктів. 11 травня 2023 р. Львів: ЛДУ БЖД, 2023. С. 146-148.

26. Курепін В. М. Забезпечення трудових прав в умовах воєнного стану // Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих учених, курсантів та студентів : тези доп. Всеукр.наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 17 травн. 2023 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внут. справ, Наук. парк «Наука та безпека». Вінниця : ХНУВС 2023. С. 316-319.

27. Курепін В. М. Безпека підприємства і управління ризиками // Економічні перспективи підприємництва у воєнні часи та опісля : збірник матеріалів VI Міжнародної науково-

практичної конференції (м. Ірпінь, 22 травня 2023 року). – Ірпінь : Державний податковий університет, 2023. С. 213-218.

28. Іваненко В. С. Деякі методи оцінки професійних ризиків // Сучасні підходи до охорони праці в закладах професійної освіти : матеріали Усеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, Біла Церква, 26 жовтня 2022 р. Біла Церква : БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН УКРАЇНИ, 2022. С. 55-59.

29. Лотарева Д. В. Основні вимоги до побудови і функціонування системи управління охороною праці на підприємстві // Сучасні підходи до охорони праці в закладах професійної освіти : матеріали Усеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, Біла Церква, 26 жовтня 2022 р. Біла Церква : БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН УКРАЇНИ, 2022. С. 86-90.

30. Іваненко В. С. Оптимізація асортименту плодоовочевої продукції в умовах кризи за допомогою штучного інтелекту // Сучасні підходи до вирощування, переробки і зберігання плодоовочевої продукції : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 17 листопада 2022 р., м. Миколаїв. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 30-32.

31. Іваненко В. С., Бризгалов М. В. Розробка та впровадження інструкцій з охорони праці на підприємствах аграрного профілю // Інформаційно-психологічна та техногенна безпека: історичні аспекти, особливості захисту суспільства та особистості : тези доповідей за результатами тематичного «круглого столу», м. Миколаїв, 9 грудня 2022 р. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 20-23.

32. Іваненко В. М. Практичні аспекти адаптації законодавства ЄС у сфері безпеки і гігієни праці в Україні // Участь молоді у розбудові агропромислового комплексу країни : матеріали 35-ої студ. наук.-теорет. конф., 22-24 березня 2023 року, м. Миколаїв. Миколаїв : МНАУ, 2023. С. 74-78.

33. Пряслова Н. М. Працювати, не можна зупинятися: страхування бізнесу під час воєнного стану // Трансформація страхового ринку України в світлі сучасних економічних викликів : матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених, м. Миколаїв, 18-19 квітня 2023 р. Миколаїв : МНАУ, 2023. С. 16-19.

34. Дідняк А. В. Укритися, неможливо ризикувати: яким у Миколаєві був захист населення під час обстрілів ракетами / наук. керівн. В. М. Курепін // Сталий розвиток міст : матеріали XVI Всеукраїнської студентської науково-технічної конференції : в 4-х ч. / Ч. 2., 21-22 квітня 2023 року. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2023. С. 598-602.

35. Костюк А. С. Бізнес у воєнний час: як змінилося законодавство // Актуальні проблеми трудових відносин під час воєнного стану : тези доповідей здобувачів вищої освіти інженерно-енергетичного факультету та інших учасників освітнього процесу за результатами тематичного «круглого столу» на інженерно-енергетичному факультеті, м. Миколаїв, 27 квітня 2022 року. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 21-24.

36. Сизоненко Ю. С. Особливості праці жінок під час воєнного стану // Актуальні проблеми трудових відносин під час воєнного стану : тези доповідей здобувачів вищої освіти інженерно-енергетичного факультету та інших учасників освітнього процесу за результатами тематичного «круглого столу» на інженерно-енергетичному факультеті, м. Миколаїв, 27 квітня 2022 року. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 29-31.

37. Годулян С. С. Алгоритм запровадження системи управління охороною праці та ризиками на підприємстві // Актуальні проблеми трудових відносин під час воєнного стану : тези доповідей здобувачів вищої освіти інженерно-енергетичного факультету та інших учасників освітнього процесу за результатами тематичного «круглого столу» на інженерно-енергетичному факультеті, м. Миколаїв, 27 квітня 2022 року. Миколаїв :

МНАУ, 2022. С. 9-12.

38. Венгер О. Е. Прогнозування заходів з охорони праці на підприємстві // Актуальні проблеми трудових відносин під час воєнного стану : тези доповідей здобувачів вищої освіти інженерно-енергетичного факультету та інших учасників освітнього процесу за результатами тематичного «круглого столу» на інженерно-енергетичному факультеті, м. Миколаїв, 27 квітня 2022 року. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 12-15.

9. Інтеграція здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами.

Інклюзивна освіта.

Інклюзивна освіта є системою освітніх послуг, що ґрунтується на принципі забезпечення основного права кожного на освіту, права здобувати її за місцем проживання, що передбачає навчання особистості з особливими освітніми потребами. Інклюзивний підхід – створення таких умов, за яких усі учасники освітнього процесу мають однаковий доступ до освіти, у тому числі здобувачі з особливими освітніми потребами. Одним із головних завдань інклюзії є відгук на широкий спектр освітніх потреб в освітньому середовищі та поза його межами. В основу інклюзивної освіти покладено ідеологію, яка виключає будь-яку дискримінацію, забезпечує однакове ставлення до усіх людей, створює спеціальні умови для осіб з особливими потребами.

Основний принцип інклюзивної освіти полягає у тому, що: усі здобувачі навчаються разом в усіх випадках, коли це виявляється можливим, не зважаючи на певні труднощі чи відмінності, що існують між ними; визнаються і враховуються різноманітні потреби здобувачів шляхом узгодження різних видів і темпів навчання; забезпечується якість освіти для усіх здобувачів вищої освіти через розробку відповідних навчальних планів, прийняття організаційних заходів, розробку стратегії викладання, використання відповідних інформаційно-комунікаційних ресурсів.

Особи з особливими освітніми потребами отримують додаткову допомогу, яка може знадобитися їм з метою забезпечення успішності освітнього процесу та отримання програмних результатів навчання.

Гарантується солідарність, співучасть, взаємоповага, розуміння між усіма учасниками освітнього процесу незалежно від їхніх особливих потреб. Можливості інклюзивної освіти можуть бути реалізовані кожним учасником освітнього процесу.

10. Доступ до матеріалів.

«Охорона праці в галузі».

<https://www.mnau.edu.ua/faculty-energy/kaf-prof/>

<http://moodle.mnau.edu.ua/>

Силабус з навчальної дисципліни
розроблено:

доцент кафедри методики
професійного навчання,
кандидат економічних наук

Вячеслав КУРЕПІН

